

Мовні права

Кароліна Дорчі

Мовні права в Україні

- Деякі поправки до законодавства, прийняті в грудні 2023 року, вважаються перспективними, оскільки вони відновлюють деякі мовні права, якими раніше користувалася угорська меншина. Наприклад, у сфері преси.
- Однак деякі положення законодавства є дискримінаційними або суто декларативними, що може призвести до довільного тлумачення. Залишається незрозумілим тлумачення деяких понять.
- *Із залученням експертів ми опрацювали та узагальнили юридичні недоліки та проблеми, що виникли, а також заходи, необхідні для їх вирішення, і погодили пропозицію з КМКС ПУУ та ДПУУ.*

Використання мови

- Територіальною сферою дії законодавства про застосування мов є не "адміністративна одиниця", а "населений пункт" (який юридично не є адміністративною одиницею).

підміна поняття "адміністративно-територіальна одиниця" на "населений пункт" також може трактуватися як порушення положень частини третьої статті 22 Конституції, яка забороняє звуження змісту та обсягу існуючих (набутих) прав.

- Наявність достатньої кількості населення не дає автоматично права на використання мови, для цього все одно потрібне місцеве рішення.

Згідно з міжнародними договорами, ці зобов'язання взяла на себе держава, а не муніципалітети!

- Мовні обмеження у повсякденному житті та непропорційне покарання за порушення мовних правил

До прийняття Закону про державну мову використання мови національної меншини в контактах з медичними установами, на спортивних заходах і в туризмі не було законодавчо врегульовано в Україні.

Неприйнятним є те, що відповідно до Закону про державну мову використання мов меншин може каратися штрафами та іншими санкціями. Це відштовхує носіїв мов меншин від використання рідної мови і може стати джерелом непотрібних соціальних конфліктів.

Географічні позначення

- Вона зобов'язує Україну дозволити використання топонімів та географічних назв мовами меншин:
- Конституція: стаття 10, другий абзац (вільне використання мов національних меншин);
- Стаття 10(4)(g) Мовної хартії (використання або прийняття традиційних і правильних форм географічних назв регіональними мовами або мовами меншин);
- Стаття 11, частина 3 Рамкової конвенції (традиційні географічні назви, назви вулиць та інші географічні позначення, призначені для громади, мають бути написані мовою меншини).

- **Скасування концепції культурної автономії.**

Україна взяла на себе зобов'язання гарантувати автономію національних меншин, коли вступила до Ради Європи. Тому ми закликаємо включити концепцію культурної автономії в правову систему. Ми також просимо забезпечити право на вільне використання національної символіки та право на вільне відзначення національних свят.

- **Обмеження використання мови в політичному житті, запровадження обов'язкового володіння мовою в суспільному житті та скасування можливості незалежного політичного представництва.**

у дискусіях на засіданнях органів місцевого самоврядування та під час зустрічей з представниками і посадовими особами органів місцевого самоврядування особи, які належать до національних меншин, можуть користуватися мовою своєї національності:

- але це може зробити лише особа, яка належить до національної меншини; людина, яка не є представником меншини, не може розмовляти мовою меншини;

- але також особа, яка належить до певної меншини, може говорити мовою своєї меншини на цих заходах, якщо вона не підпадає під дію статті 9 Закону про державну мову (стаття 9 охоплює практично повний перелік осіб, які обіймають посади або займають офіційне становище в Україні); тобто, якщо особа, яка належить до певної меншини, також є посадовою особою, вона не може говорити мовою своєї меншини.

- а особа, яка належить до меншини, але не є посадовою особою, може виступати на такому заході мовою своєї меншини за умови забезпечення синхронного перекладу свого виступу.

- *Вимога обов'язкового володіння українською мовою у статті 9 Закону про державну мову створює можливість для виключення певних кандидатів або посадових осіб з політичного та громадського життя лише тому, що вони не мають належних мовних навичок або сертифікату про володіння українською мовою (рівень C1 відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, так званих Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, CEFR).*